

PHILIP SINGTON
**einsteinova
krev**

„Prvotřídní historický thriller... Sington dokázal skvěle zachytit nejrůznější dobové detaily – zvuk gramofonu se line z výlohy s nařaseným sametem, na Grenadierstrasse v židovské čtvrti v Berlíně voní pečené kaštiny... Je to román, který má hodně co říct o úzké hranici mezi genialitou a šílenstvím.“ – JOHN O'CONNELL, THE GUARDIAN

Philip Sington ▶ Einsteinova krev

PHILIP SINGTON >

EINSTEINOVA KREV

přeložil Radovan Zítko

Nakladatelství Paseka
Praha – Litomyšl

The Einstein Girl

Copyright © 2009 by Philip Sington

Translation © 2014 by Radovan Zítko

ISBN 978-80-7432-470-3 (PDF)

Pro Utu
a
Lea

„Ten, kdo není schopen žít ve společnosti nebo ji neshledává pro sebe dostatečnou, je buď zvíře, nebo bůh.“

ARISTOTELÉS
Politika

„Všichni se shodneme v tom, že vaše teorie je šílená. Rozděluje nás jen otázka, zda je dostatečně šílená na to, aby mohla být správná.“

NIELS BOHR
Odpověď na prezentaci Wolfganga Pauliho

Curych, 18. října

Nejdražší Elisabeth,
zde, převázaný v balíčku, je rukopis mé knihy, kterou jsem dokončil den poté, co ses přišla rozloučit.

Říkám tomu kniha, třebaže zatím se jedná jen o knihu jako záměr; nejde o nic více než stoh papírů, text není vytištěný ani svázaný a dokonce postrádá titul. Neočekávám ani, že se na tom během mého života něco změní. Neodvažuji se hledat nakladatele, a to z důvodů, které se Ti ozřejmí, než se dostaneš ke konci.

Přesto Tě prosím, aby sis ji vzala s sebou, až budeš odjíždět. Zkušenost mě naučila, že před sebou máš dlouhou cestu, a doufám, že Ti příběh, alespoň po určité době, poskytne rozptýlení od rachotu kol, zatuchlého vzduchu a otravného rušení byrokracie. Jinými slovy, snad se mi podaří zmenšit čas i vzdálenost, které nás dělí, abychom si mohli zůstat v obou ohledech více nablízku.

Také doufám, že Ti kniha pomůže připravit se na úkol, jenž Tě čeká v Berlíně, ve městě, na které nemohu pomyslet bez jistého neblahého tušení. V mém příběhu je toho mnoho, co jsem Ti možná měl říci osobně. Ale času, který jsme spolu strávili, nebylo nikdy dost na to, aby ho znepríjemňovaly obavy a výstrahy. Kromě toho jsem zjistil, že fikce člověku spíš umožní mluvit pravdu, už proto, že ve fikci pravdu nikdo neočekává ani nepožaduje. Snáze ji skryješ, aby se dala rozpoznat až mnohem později, když už se příběh a postavy vytratily v tmách.

Doufám ještě v jednu věc, která je ještě sobečtější než ty ostatní: že mi po přečtení sdělíš svůj názor na to, jak by se kniha měla jmenovat. Pokud se v tomto ohledu nerozhodnu já (čemuž jsem až dosud dával přednost), pak za mě titul vybere někdo po mé smrti. A tomu bych byl velice nerad, i když po smrti už nebudu ve stavu, kdy bych mohl být něčemu rád.

Ale to všechno se týká až konce Tvé cesty. Tato kniha prozatím zůstane bezejmenná, což, jak asi v tomto období strachu a nepokojů zjistíš, bude nejbezpečnější.

BEZEJMENNÁ

Berlín, květen 1933

Dva týdny potom, co zmizel její snoubenec, se Alma Siegelová vydala přes město plné lidí na okraj východních čtvrtí, aby si prohlédla fotografie neznámých mrtvých. Snímky vystavovali na chodbě policejního ředitelství, byly vyrovnané ve vitrínách, pod každým z nich stály na proužku papíru informace o místě a datu nálezů: skládka za Danziger Strasse, 24. ledna; veřejné záchodky Anhaltského nádraží, 7. února; kanál Landwehr u Kottbuského mostu, 15. dubna. Na chodbě bylo rušno. Lidé na policejní ředitelství přicházeli z mnoha různých důvodů: aby se dostavili k registraci na cizinecké policii, aby získali vízum, aby našli svůj ztracený majetek nebo nahlásili krádež. Spěchali kolem, nehledíce napravo nalevo, soustředěni na svůj cíl, strkali do ní a u řad zmrzlých tváří, které na ně civěly zpoza skla, se ani na okamžik nezastavili.

Její starý přítel Robert Eisner trval na tom, že pojede s ní. To on ji jejímu snoubenci představil. Tito dva muži byli kolegové na psychiatrické klinice Charité a Robert bezpochyby cítil, že podpořit ji spadá mezi jeho povinnosti. V každém případě, ujišťoval ji, je výlet na policejní ředitelství jenom formalita. I když se Martin Kirsch pohřešuje už téměř čtrnáct dní, není pravděpodobné, že by ho mezi tvářemi ve vitrínách objevila. Obličejové patřily dělníkům, imigrantům, služkám a „pracujícím ženám“ – čímž musel myslet prostitutky. Člověk Martinova postavení, doktor psychiatrie, se v takové společnosti nepohybuje. A ukázalo se, že to je pravda. Tvrdé bílé límce příslušníků kvalifikovaných, profesionálních tříd se kolem krku neznámých mrtvých nacházely jen zřídka. Jejich košile nebyvaly dopnuté a měly tmavé odstíny, aby zakryly špínu. A na mrtvých bylo něco hrubého, jakási zpustlost, která se netýkala jen stavu jejich šatů.

Vyfotografovali je na místě, a když bylo třeba, převálili je na záda. Osvítla je záře hořčičkového blesku a kůže jim proti bezedným černým stínům naprosto zbělela. Za líce a vlasy je tahala přitažlivost, takže mnoho z nich vypadalo, jako by stáli proti

silnému větru, s přimhouřenýma nebo napůl zavřenýma očima a otevřenými ústy, kterými lapali po posledním nádechu. Z celého Berlína se jich tu shromáždila víc než stovka.

Jediným důvodem této výstavky byla identifikace. Z proužků papíru se nedalo rozlišit mezi nevyřešenými vraždami, sebevraždami nebo smrtí podchlazením – i když někdy byl ten rozdíl až příliš evidentní: pramínek krve, který stékal po mužském obličejí, kožené škrtidlo pevně zakroucené kolem napnutého ženského krku. Nejhorší byli utopenci: pokrytí slizem, nafouklí a popraskaní, jako by se ujedli k smrti. Těla nechávali několik týdnů v márnici, dozvěděla se Alma, a pak se jich zbavili. Většina neznámých mrtvých už vlastně v každém smyslu přestala fyzicky existovat. Všechno, co po nich zůstalo, jediný důkaz, že vůbec kdy žili, byly snímky policejního fotografa přišpendlené na chodbě. A ani tato laskavost neměla dlouhého trvání. Po několika měsících vyvolané fotky sundali a uložili do kartotéky v suterénu, kde už je nikdo nikdy neviděl.

Alma si také přinesla jednu fotografii: Martin na ní v trojdílném obleku vypadal necharakteristicky uhlazeně, vlasy měl trochu delší než obvykle, takže mu odvážně spadaly do čela, usmíval se a mhouřil oči do objektivu. Policisté snímek prohlédli a prohlásili, že toho muže nikdy předtím neviděli.

„Nosí brýle,“ doplnila. „Na čtení.“ Ale stále vrtěli hlavou.

Vracela se v intervalech několika dní, sama. Policisté si na její příchody zvykli a ve dveřích ji častovali úsměvy. Se svými světle zrzavými kadeřemi a pěkným zvednutým nosem, kabátky na míru a puntíkovanými šátky se nepodobala ženám, se kterými měli obvykle co do činění. Ze všech jejích atributů vyzařovaly výdaje: z pleti, tenkých nohou a útlých kotníků, ze vzpřímeného držení těla, z melodického klapání podpatků. Snaživě ji doprovázeli k vitrínám. Občas jí dovolili, aby si prohlédla i snímky, které ještě nevyvěsili, které ještě čekaly na odpovídající byrokratické označení. Dokonce jí ukazovali i fotografie, jež nepovažovali za vhodné vystavit očím veřejnosti: těla nalezená na železnici, rozjetá v půli nebo spálená na uhel při požárech, či ta z mělkých hrobů, zubící se rozloženým masem.

„Tohle ale nebude nic pěkného,“ říkali, když otvírali složky. A pak ji bedlivě pozorovali, když se jí před očima ze sražené hmoty stávalo maso s kostmi a postupně nabývalo lidských tvarů. Třebaže dávali najevo, jak se zdráhají, měla pocit, že si možnosti představovat jí ty hrůzy užívají, jako svůdce těší zkazit nevinnost. V tom, že čelili extrémům tělesného zmaru a neodvraceli tvář, se skrývala jistá sounáležitost. Anebo měli možná radost z toho, že ji vidí kymáčet se na jejím společenském piedestalu. Díky tomu, že je spoluvinná na svém ponížení a stále se vrací, jako by chtěla ukojit nějaký zvrácený apetyt, jí ještě víc vycházeli vstříc.

Jeden starší seržant měl po straně obličeje skvrnu lesklé hladké jizevnaté tkáně a jedno víčko se mu nikdy úplně neotvíralo. „Proč si myslíte, že je mrtvý,“ zeptal se jí jednoho dne, když stáli před vitrínami, „ten váš doktor Kirsch?“

Od Alminy poslední návštěvy se uspořádání fotografií poněkud změnilo. Chvilí jí trvalo, než se zorientovala. Jedna utopená žena se přestěhovala do spodní řady, jako by ji tam stáhla její vlastní váha, a v horní řadě se vytvořilo volné místo.

„Měli jsme se brát,“ řekla.

„Ano, slečno, ale neříkal nic? Něco, co by zavdalo příčinu k obávám? Neměl nějaké nepřátele, například?“

Alma zavrtěla hlavou. Něco si o té záležitosti myslela, intuitivně, ale nedokázala to vysvětlit. Týkalo se to jedné Martinovy pacientky, mladé Slovanky. O případu se celé týdny psalo v novinách, stal se předmětem spousty divokých spekulací. Psali i o Kirschovi a jako jejího lékaře ho fotografovali, což v té době Alma vítala. Ale tehdy se Martin začal měnit. Ten případ jako by na něj měl omamný účinek. Svedl ho, otrávil. Robert si stěžoval na jeho odtazitost a tajnůstkářství. Naznačil cosi o fixaci. Nebyl to Martin, kterého Alma znala, nebo kterého by znal kdokoli jiný.

Jeho nadřizení se o případu zdráhali mluvit. Nevěděli, jestli s Martinovým zmizením má něco společného. Chovali se slušně, ale nijak jí nepomohli, jako by skrývali nějaké profesionální rozpaky. Ovšem to pramalé znepokojení z jejich strany odhalilo názor, že Martin zmizel o své vlastní vůli. Nebo pokud se stal obětí nějakého kriminálního skutku – nevydařeného přepadení,

únosu, nájemné vraždy –, nebyl to zločin, který by chtěli jakkoli vyšetřovat.

Martin si pronajímal pokoje kousek od Schönhauser Allee, asi dva kilometry od nemocnice. Alma ho tam nenavštěvovala často – uvnitř byla všehovšudy jednou, a ještě krátce –, ale věděla, že ta čtvrtě nemá dobrou pověst. Severně odtud ležely činžovní domy čtvrti Pankow, jižně zanedbané noční podniky, které se jako vyrážka kupily kolem nádraží Alexanderplatz. Ta oblast je poměrně levná, vysvětloval jí, a k práci ideální. Ale když mu našla vhodnější ubytování západněji, v Charlottenburgu, vytácel se.

„Už jsem si na to staré místo zvykl. Kromě toho se příští rok z města budeme stěhovat, tak k čemu by to bylo?“

Jeho neochotu příkládala setrvačnosti a lhostejnosti, kterou staří mládenci chovají k tomu, jak věci vypadají zvnějšku. Nepotřeboval nic než prostor na knihy a klid k práci. Ale ve dnech po jeho zmizení ten předpoklad musela zpochybnit. Uvažovala o tom, jestli lidé nemají pravdu, když říkají, že tato část města je fascinující způsobem, který si zatím neuvědomovala.

Její rodiče nechápali, proč se stále vrací. Co se jich týkalo, čím dřív na Kirsche zapomene, tím líp. Na léto si na Baltu pronajali dům a trvali na tom, aby jela s nimi. Alma si sehnala práci na poloviční úvazek v jedné recepci, aby ji s tím přestali otravovat.

Po konci pracovní doby nastoupila na S-Bahn, městský rychlovlak se s ní ve výšce střech hnal ulicemi, nořil se do vykotlaných budov, mačkal se na bytovky z takové blízkosti, že v okenních sklech viděla tančit svůj vlastní odraz. Vydávala se cestou, kterou jezdíval její snoubenec, odhodlaná spatřit město jeho očima. Z rychlodráhy bylo možné zahlédnout věci, jež byly z úrovně ulice neviditelné: osamocenou kvetoucí třešeň na nějakém dvorku, děti při koupeli v plechové vaně, dívku, která na balkoně činžovního domu věší tyrkysové šaty. Železnice částečně fungovala jako skalpel, částečně jako filmová kamera, rozkrajovala a obnažovala město a předváděla jeho vnitřní ústrojí rychlostí padesáti snímků za vteřinu. Právě v rychlovlaku se cítila nejméně opuštěná, jako

by samotná cesta vrátila čas a přinesla ji blíž k budoucnosti, kterou ztratila.

Občas jezdila tramvají za Alexanderplatz, do míst, která předtím znala pouze podle jména, čtvrti uprchlíků oficiálně naprosto nezájímavé pro někoho, kdo by tu chtěl trávit volný čas. Hlavní město od války narostlo a narostl v něm i nepořádek. Rozšířilo se, metastazovalo přes pole a lesy, jeho proletářské masy od války nabývaly na síle díky hordám z Východu: Rusům a Polákům, cikánům a Židům. V porovnání s ostatními německými městy se nejednalo o skutečně německé město, říkával její otec.

Alma se upřeně dívala ven na neznámé, cizí ulice, zaplněné zástupy ostražitých lidí, s krytými tržišti a chrámy, a dělala si myšlenka, že její snoubenec ta místa znal a že možná tady stále znali jeho. Jednou ho zahlédla stát před výlohou jakéhosi obchodu, ohnutého, aby si zapálil cigaretu. Vystoupila z tramvaje a přešla ulici a teprve potom si uvědomila, že udělala chybu.

„Moc se omlouvám. Myslela jsem...“

Cizinec se usmál a dotkl se krempy klobouku. Utrousil při tom pár slov v jazyce, kterému nerozuměla.

Alma si šla do Pruské státní knihovny pročíst staré novinové zprávy. Skupina horlivých mladých studentů ve sportovních sáčkách pomáhala s reorganizací regálů knih, tlačili vozíky chodbami tam a zpátky, bavili se a nahlas vtipkovali. Berlín se mohl pyšnit desítkami novin. Alma seděla v čítárně periodik, očima klouzala po stránkách, vdechovala olejnatý pach potištěného papíru a prsty a dlaně se jí pomalu barvily načerno. Někde v tom aktuálním povyku byla určitě zrnka pravdy, předzvěsti její soukromé katastrofy.

Martínovu pacientku našli v lesích poblíž Postupimi, dvacet jedna kilometrů jihozápadně od města. Objevili ji dva malí chlapci, kteří si vyjeli na kole. Jejich snímek otiskl *Berliner Morgenpost*: Hans a Ernst Waiseovi stojí strnule s řídítky bicyklů v rukou a hledí do objektivu. V jednu neděli na sklonku října se vydali ven časně ráno, rozhodnutí dojet do městečka Caputh, které leží

u jezera. Doslechli se, že tam žije slavný Albert Einstein a jezdí na člunech. Ale byla mlha a oni zabloudili. Nakonec mladší z chlapců spatřil něco ležet na břehu.

PŘIJELI HLEDAT GÉNIA A OBJEVILI OBĚŤ ZNÁSILNĚNÍ, začínal článek. Dívka byla polonahá a promočená na kůži. Měla odřené a poškrábané nohy. Blíže neurčené stopy násilí se našly i po celém zbytku těla, tak bledém, že si chlapci mysleli, že je po smrti. Když pohmatem na krku zjistili slabý puls, přikryli ji bundami a starší Hans odjel pro pomoc. S policií se vrátil o více než hodinu později.

V jednom důvtipném fejetonu z *Berliner Illustrierte Presse* uvažovali o tvrdé zkoušce Ernsta Waiseho, osmiletého dítěte, které zůstalo o samotě v mlhou obestřeném lese s krásnou, umírající ženou, kterému se mysl plnila příběhy o přízracích a zlých duších a které se ani neodvážilo nadechnout, aby ho nezpozorovali. Chlapec později tvrdil, že dívka promluvila, než znovu upadla do bezvědomí, ale její slova nedokázal zopakovat. Prý ji dokonce políbil, protože si myslel, že by ji to nějakým způsobem mohlo udržet při životě.

Detaily dívčina bezprostředního osudu vyšly najevo až později. Alma je objevovala hlavně v aktuálních týdenících, křiklavých dvoubarevných publikacích plných skvrnitých černobílých fotografií, takových, které četl řidič jejího otce Hans-Peter, když čekal za volantem.

Policie se dostavila na místo, ale nevěděla, co dělat. Ženu v bezvědomí vzali na stanici první pomoci v Caputhu, vybavenou pouze pokrývkami, obvazy a dezinfekcí, a pak do jednoho sanatoria v Postupimi. I tamnímu personálu chyběly zkušenosti, většina z jejich klientů sestávala ze souchotinářů a pacientů s onemocněním průdušek. V obavách z podchlazení ji ponořili do vany s horkou vodou, aby zvýšili její tělesnou teplotu, jenže jak později prohlásili lékaři z Charité, tenhle trik to nejspíš jen zhoršil. Náhlé teplo podle nich mohlo zapříčinit, že se do té doby zúžené cévy v jejich pažích a nohou rozšířily. Studená krev zachycená v končetinách se mohla nahnout zpátky do středu těla a do mozku, čímž ještě snížila jejich teplotu. S toutéž krví tam zřejmě doputovaly

zvýšené hladiny toxinů a kyselin. Do kómatu pravděpodobně upadla právě vlivem acidózy.

Dívka měla krátký křečovitý záchvat. Personálu se podařilo zamezit, aby si spolkla jazyk. Pak se jí doširoka roztáhly zorničky a ona upadla do hlubokého bezvědomí. Protože jí slábl puls, z jídelny přivolali kaplana, kdyby dívka náhodou byla římskou katoličkou. Dal jí poslední pomazání. Nakonec, kolem druhé hodiny, když nad městem začala bouřka, přijela sanitka a po dálnici AVUS se s ní řítila na Berlín. Když se konečně probudila, měla naprosté okno. Nevěděla ani, jak se jmenuje.

Policie nazítrí rychle zorganizovala pátrání. Postupim se svými paláci a letovisky na břehu jezera přežívala hlavně díky turistickému ruchu. Násilníci na útěku podnikání nijak nesvědčili. V lesích kolem hlavního města se často objevovaly stanové kolonie plné nezaměstnaných s rodinami – byl to jen nepatrný zlomek milionů bez práce, které to neslo jako lidské trosky z potopené lodi od jedné aglomerace do druhé. V novinách se spekulovalo, zda se pravda neobjeví v jedné z takových „enkláv zoufalství“. Za dohledu tisku se šestnáct policistů plahočilo lesy kolem Caputhu a pátralo po důkazech. V úterním vydání *Berliner Morgenpost* vyšla jejich fotografie, na níž jsou sklonění ve svých nepromokavých oděvech nebo v podřepu zkoumají prohloubeniny v zemi poseté listím. Ale nenašli žádnou stanovou kolonii ani důkazy, že by tam kdy nějaká byla. Z forenzního hlediska toho operace mnoho nepřinesla: pár útržků látky, sponku do vlasů, vysokou botu obalenou bahnem, která jako by byla nová. Rovněž objevili promáčené zbytky letáku, jenž propagoval veřejnou přednášku v sále Berlínské filharmonie. Přednáška nesla jméno *Současný stav kvantové teorie*. Hlavním řečníkem byl profesor Albert Einstein.

V knihovně zavírali v šest. Alma vkročila do ulice Unter den Linden a zaclonila si oči proti večernímu slunci. Zatímco byla uvnitř, pršelo. Dlažební kostky byly tmavé a kluzké. Z reproduktoru někde poblíž vyřvávala hudba, mezi velkolepými, od sazí začernalými fasádami se tam a zpátky odrážela ozvěna mužských hlasů a pochodových kapel.

Ve svém novém autě na ni čekal Robert Eisner. Jakmile ji spatřil, vystoupil, v nadějném očekávání se na ni usmál a otevřel dveře na straně spolujezdce.

Studenti mezitím začali pracovat před knihovnou, tlačili plné vozíky knih k čekajícímu nákladáku. Když sestupovala ze schodů, jeden z nich na Almu mrkl. Měl bílý úsměv, jako trojúhelník kapesníku, který mu vyčníval z náprsní kapsy saka. Alma se zamračila, protože svůj náklad začal házet na korbu se vši péčí dělníků, kteří přehazují uhlí.

„Co to dělají?“ zeptala se.

„Baví se, jak to vypadá,“ řekl Robert.

Položil jí ruku na rameno. Překvapilo ji, že si o ni dělá starosti. Vždycky to byla veselá kopa, ale ona nikdy neměla pocit, že by byl schopný dát najevo opravdové city. Díky skutečnosti, že je oba dva nedávné události zmátly stejnou měrou, že se oba dva snažili vyrovnat se zmizením Martina Kirsche, k sobě měli blíž.

Když v autě míjeli náměstíčko před operou, Alma znovu viděla ty knihy, tentokrát v dvoumetrových štosech. Teprve teď to pochopila: čekaly tu na spálení.

Říjen 1932

Martin Kirsch byl právě na toaletách, když to uslyšel: hrubý, kovový jekot. Jako by vycházel odtokem – strašlivý řev plný bolesti a hrůzy. Zůstal stát před umyvadlem jako přimrazený, z rukou mu kapala voda a on upřeně hleděl do rezavého, temného otvoru.

Kirsch přišel brzy, aby v klidu a tichu dodělal trochu papírování. Po Schönhauser Allee jezdily celý týden sem a tam plné korby volebních agitátorů a členů polovojenských organizací, kteří troubili, zpívali a tropili si z ostatních posměch. Když nebyla nablízku policie, propukaly potyčky. Vymlácené zuby a roztříštěné kosti. Jeho bytná, paní Schirmannová, vstupní dveře zamykala, aby nešly otevřít z ulice. Musel ji vzbudit, aby se dokázal dostat ven.

Venku se ještě pořádně nerozednilo. V tu hodinu pacienti ještě spí. Ložnice jsou stejně na druhé straně budovy. Přesto zůstal jako přikovaný, naslouchal, kdyby se řev měl ozvat znovu. Ale slyšel jenom to, jak mu voda kape z prstů na popraskaný bílý porcelán.

Potrubí, je to jen potrubí. Zlobí nějaký bojler. V trubkách se udělala vzduchová kapsa. Už hloupnu. Narovnal se a natáhl se po ručníku. Tyhle věkovité budovy úpí a sténají hůř než staří lidé.

Znovu se ozval nějaký hlas, jen tentokrát jiný: rychlejší a slabší. Těžké dýchání – nebo to bylo vzlykání? Zadržel dech a sklonil se blíž.

„Ne ne ne ne ne ne ne.“

Někde odtéká voda. Čistí se vzduchová bublina. Vůbec to není lidský hlas.

Nasadil si brýle a zadíval se pod řadu umyvadel. Potrubí bylo padesát let staré: těžké pozinkované železo, kůží šedého nátěru prorážely puchýře rzi. Pod sifonem odtok ostře zahýbal ke kabinkám a pak mizel podlahou. Pod umývárnu bylo přízemí s kanceláři a pod nimi ležel suterén, částečně vyklizený pro experimenty zástupce ředitele. Tam dole byla umyvadla, vzpomněl si, ve staré prádelně. Všechno potrubí bylo propojené, jako obří telefonní ústředna.

Podíval se na hodinky: sedm hodin. Znovu se sklonil a opatrně nastavil ucho k odtoku.

Uspěl jen šepotání, vzdálené zurčení. Kap, kap, kap. Pak se sem úzkým kovem znovu donesly hlasy – ženské hlasy.

„Odporné prase.“

Trhl sebou. Ten hlas byl naprosto zřetelný.

Rachot kohoutků. Vodovodní soustavou zasyčela voda.

Dveře za ním se rozlétly. Dovnitř vešel zástupce ředitele, na kachličkované podlaze mu při tom klapaly tvrdé podpatky: doktor Heinrich Mehring, s frakovým stojáčkem, přepečlivě holou hlavou a obvyklým výtiskem *Kreuz-Zeitung* pod paží.

„Dobré ráno, doktore Kirschi.“ Kirsch se napřímil. „Zase jste si zapomněl plášť?“

Veškerý zdravotnický personál měl ve službě nosit bílý plášť. Ředitel na tom trval. Byl toho názoru, že je to důležité pro to, aby se mezi pacientem a lékařem udržoval jasný profesní odstup.

„Ne, pane doktore. Dneska nemám v plánu vidět žádné pacienty.“

Mehring otevřel dveře jedné kabinky a stoupl si na špičky. Rád si prohlédl mísu z bezpečné vzdálenosti, než se do toho pustil. „Ale oni by mohli vidět vás. A o to asi jde, nemám pravdu? V kanceláři mám jeden navíc, kdybyste ho potřeboval.“

Mísa byla zřejmě přijatelná. Mehring zavřel dveře kabinky a zamkl je. Kirsch slyšel, jak si otevřel noviny.

V suterénu nebyl od té doby, kdy ho zabral Mehring. Vybavoval si změň skladovacích prostor, depozitář nadbytečných lékařských textů, starobylý kotel, který udržoval pozorný správce, jenž s vámi prohodil jen pár slov a měl ještě méně zubů. Mehring dával přednost suterénu před místnostmi, které byly k dispozici nad zemí. Chtěl provádět experimenty v podmínkách vědecké izolace, jako kdyby kontakt se zbytkem kliniky mohl zneplatnit jeho závěry.

Ve svých experimentech se zaměřoval na novou léčbu, kterou zahájili v sanatoriu Lichterfelde vzdáleném několik kilometrů. Tamní psychiatr Manfred Sakel dával pacientům, kteří se léčili

ze závislosti na opiu, injekce inzulínu, hormonu, který se užíval ke snížení hladiny cukru v krvi. Muka po vysazení drogy – třas, zvracení, úzkost – se tím podle všeho zmírňovala. Ale Sakel získával nejlepší výsledky, když dávka byla tak vysoká, že v jeho toxikomanech vyvolala hypoglykemický šok. Jejich mozek trpěl nedostatkem cukru, upadli do kómatu a z toho je dokázaly vzkřísit jen silné dávky glukózy. Sakel si nebyl jistý, jestli efekt přinášela šoková stránka léčby, nebo následné kóma, ale podle jeho zpráv se chování pacientů velmi zlepšilo. Byli méně hádaví, méně nepřátelští, méně neochotní. Se svou prací pokračoval na Vídeňské univerzitě a stejnou techniku aplikoval na pacienty s diagnózou *dementia praecox* – čili schizofrenie, jak se jí začalo říkat. Ačkoli na formální studii se stále čekalo, povídalo se, že i zde jsou jeho výsledky působivé. Pacienty, u kterých pětkrát nebo šestkrát týdně vyvolal kóma, už netrápily psychotické myšlenky. Jejich bludy se vytratily, nebo je alespoň na první pohled neovlivňovaly. A i když byli často dezorientovaní či trpěli ztrátou paměti, už méně mysleli jen na sebe a měli daleko menší sklony k nepřiměřeným projevům emocí. Sakelovými slovy, „začali být méně komplikovaní“.

Doktor Mehring se zájmem navázal na Sakelovu práci. Jakmile se uvolnila pozice sestry, zaplnil ji členkou Sakelova starého týmu z Lichterfelde. Měl vlastní teorie, jak dovést šokový přístup ještě dál. Domníval se, že za Sakelem ohlašovanou účinností stojí změny v elektrické aktivitě mozku, což otevíralo strhující možnosti nové léčby.

Kirsch zprávy o té proceduře četl. Pacienta probudili každé ráno ve stejnou hodinu. Nedovolili mu jíst, protože existovalo riziko, že by se během léčby mohl pozvracet a udusit se. V půl sedmé ho přivedli do místnosti bez oken, kde ho položili na lůžko a podložili mu hlavu polštáři. Pak mu levou nosní dírkou přes jícen do žaludku zavedli omaštěnou gumovou hadičku. Na druhém konci hadičky byla skleněná nádobka cukrové vody, zavěšená za lůžkem. Cukr ho měl v předem určenou dobu přivést z kómatu. Na tácu bylo rozloženo vybavení pro rychlejší intervenci: uzavřené lahvičky s osmatřicetiprocentním roztokem glukózy a injekční stříkačky.

V sedm hodin dostal pacient do žíly na levém předloktí injekci inzulínu. Jeho dávka stoupala den ode dne, od dvaceti jednotek přes čtyřicet až po osmdesát, dokud se nezačala dostavovat kómata. U některých pacientů se projevila neobvyklá inzulínová rezistence. Ze všech sil se snažili zůstat vzhůru, cukali a třásli rukama a nohama, jako by ztráta vědomí znamenala sestup do jakéhosi hrůzostrašného místa. Když se jejich těla dostávala do stádia šoku, na pažích se jim dělala husí kůže, začali se potit, ústa se jim zaplnila slinami, takže je museli otočit na bok, aby se neutopili.

Kirsch si zažádal, aby jeho schizofreničtí pacienti byli od Mehringových pokusů osvobozeni. Byl si jistý, že nutnost procházet takovými strastmi by narušila jeho léčbu, která spočívala v získání jejich důvěry. Na záležitost upozornil ředitele, doktora Bonhoeffera, a když to nepřineslo žádné výsledky, i rodiny pacientů. Ani si nevšiml, že by to Mehring zaregistroval.

Služební výtah se zastavil. Kirsch nechal dveře otevřené a vydal se hlavní chodbou. Ze stropu visely elektrické žárovky. Rozsvěcely se tu jasněji, tu tlumeněji, jak kolísalo napětí nemocničních generátorů. Vzduch tady byl prosycený kyselým pachem barvy.

Všechny knihy zmizely. Depozitář i stará prádelna se proměnily v ošetřovny. Nedávno sem namontovali těžké samozavírací dveře. Do nejbližších z nich strčil, aby se otevřely o pár centimetrů. Nad železným lůžkem stály dvě Mehringovy sestry. Jedna z nich měla v ruce mycí houbu, druhá psací podložku. Pacientovi, který ležel mezi nimi, vyčuhovala zpod vlněné přikrývky zkroucená holá chodidla. Byla skloněná k sobě a prsty na nich byly zaťaté jako v pěsti. Říkalo se tomu fenomén kapesního nože, obvykle šlo o symptom křečového stavu nebo lézí v mozku.

V nohou to zaškubalo.

„Očistěte ho později. Stejně to udělá znovu.“

Sestru Reginu Honigovou získali v sanatoriu Lichterfelde. Nenechala si rozkazovat od nikoho jiného než doktora Mehringa. Byla vysoká a statná, měla světlou pleť, která jako by byla neustále spálená od slunce. Druhá sestra se jmenovala Ritterová. Byla

to hubená, nervózní žena se zapadlýma očima jevícíma známky nespavosti. Kirsch ji nikdy neslyšel mluvit, aspoň ne při nezávazném hovoru. Měl dojem, že je přílišně nesmělá.

Sestra Honigová pohlédla na kapesní hodinky a něco si zapsala. Pacienta zachvátily křeče. Pokrývku skopl na podlahu. Kirsch poznal jednoho ze svých pacientů: Andrease Stoehra. Tomu se z hrdla vydral příškrčený, kloktavý zvuk.

Sestra Ritterová se nad pacienta sklonila. „Nemyslíte, že bychom ho měly obrátit?“

Kirsch se na to už nemohl dívat. Vkročil do místnosti. „Co se tu děje?“

Sestra Honigová vzhlédla, zamračila se a ráznými kroky se vydala k němu, s jednou rukou napřaženou před sebou.

„Doktore Kirschi, jsme uprostřed léčebného postupu. Buďte tak laskav a...“

O jeho zásahu jí už nepochybně řekli.

Protlačil se kolem ní. Stoehra přikurtovali k lůžku. Obě předloktí měl od zápěstí až k loktům plná modřin z inzulínových injekcí, černých a fialových fleků, jako by procházel nějakým onemocněním. Ve tváři měl ztrhaný výraz čerstvého nebožtíka. Jeho husté, ježaté vlasy byly nerovnoměrně pokryté bílými a šedými chomáčky. Z právě ušpiněného pyžama stoupal zápach moči.

Stoehrova hlava se houpala ze strany na stranu, ústa měl zkřivená tím, jak se pokoušel vyzvracet gumovou hadičku zavedenou jícnem.

„Tohle dělá pokaždé,“ vysvětlila sestra Honigová. „Brání se kómatu. Je to jen přechodná fáze.“

„Dusí se,“ řekl Kirsch.

Sestra Honigová se postavila před něj.

„Nemůže se udusit, doktore Kirschi. Nemá čím.“

Stoehr hýbal čelistmi ze strany na stranu. Pokoušel se zakousnout do hadičky, aby ji posunul do přední části úst. Po tváři mu kanul pramínek slin.

Sestra Ritterová nervózně přihlížela a kolem prstu si obtáčela prsten. „Neměly bychom ho obrátit na bok, sestro?“ zopakovala.

Stoehr zachřel. Najednou otevřel oči.

„Č-č-černí psi!“

Zakřičel a při tom trhl řemeny.

„Má záchvat,“ řekl Kirsch. „Uvolněte ho.“

Ze Stoechrových úst bublala pěna jako z překypujícího hrnce. Chrčení bylo strašné.

„Sestro?“ Ritterová vypadala znepokojeně.

„Všechno máme pod kontrolou.“ Sestra Honigová Kirschovi položila ruce na ramena a pokusila se ho zadržet. „Zástupce ředitele tu bude každou chvíli. Nemyslím, že by –“

Intenzivní, přiškrcený zvuk ji rychle poslal zpátky k lůžku. „Obraťte mu hlavu.“ Upustila psací podložku a Stoechrovi pod bradu vrazila lékařskou misku, sestra Ritterová mu mezitím dlaněmi převalila hlavu na levou stranu. On pažemi trhal popruhy.

Kirsch přeletěl pohledem vozík s nástroji, hledal injekční stříkačky. Pro případy nouze by tu měly být připravené stokubíkové dávky osmatřicetiprocentní glukózy. Ta mozku pomáhala rychleji než glukóza vstřebávaná žaludkem.

Ležely tam dvě vedle sebe, naplněné a nachystané.

Celé Stoechrovo tělo se zmítalo v křečích. Nohy železného lůžka vrzaly o podlahu. Sestra Ritterová potácivě ustoupila.

„Držte ho!“ Sestra Honigová střílela po Kirschovi nepřátelským pohledem, jako by to byla jen jeho chyba. „Nevím, proč tak vyvádí.“

Kirsch zvedl stříkačku a vytlačil z ní vzduch. „Ustupte. Prosím.“

„Doktore, to nemůžete. Jsme uprostřed –“

„Beru si to na zodpovědnost.“

„Ale program doktora Mehringa...“

Vzal Stoehra za ruku a napjal mu paži. Povrchové žíly už mu napíchnali tolikrát, že tam nezůstalo jediné vhodné místo.

Stoehr mu najednou prsty sevřel dlaň. Na tak hubeného muže ji stiskl překvapivě silně. „Našli si mě.“ Zíral na Kirsche tak vytřeštěnými očima, že se mu panenky jakoby zmenšily. „Vy jste mě prozradil. Vy.“

„Zkuste se uvolnit.“

Stoehrovo tělo zachvátily další křeče. Zasténal a klesl nazad. Kirsch se ze všech sil snažil rozepnout pás kolem jeho zápěstí. Bude mu muset dát injekci do nadloktí, jako při očkování.

„Doktore, to bych vám neradila.“ Sestra Honigová zrudla. „Odkurtovaný by mohl –“

„Utéct? Vy byste mu to vyčítala?“

„Máme od doktora Mehringa specifické instrukce, abychom glukózu podávaly až –“

To už držela Kirsche za paži. Setřásl ji.

„Doktor Mehring tu není.“

„Přesto ale –“

Sestra Ritterová zaječela. Stoehr se volnou rukou natáhl a popadl ji za vlasy. Teď ji stahoval k sobě.

„Černí psi!“

Když jí táhl hlavu dolů, spadl jí čepec a přes oba dva se vyvalily dlouhé hnědé vlasy.

Stoehr rozevřel ústa. Kirsch spatřil špičáky a řezáky, popraskané a zažloutlé, a odporný bílý jazyk. Stoehrovy oči byly otevřené, ale nezaostřené, měl v nich zvířecí prázdnotu.

„Č-č-černí.“

Než se k němu stačili dostat, Stoehr zanořil zuby do masa pod uchem sestry Ritterové. Ozvalo se čvachtavé zakřupání. Na tvář mu vystříkla krev.

Sestra Ritterová si na podlaze svírala krvácející zranění a ječela. V tu chvíli do místnosti vběhl doktor Mehring.

Kirsche k Andreasi Stoehrovi pojil zvláštní zájem. Šlo o obtížný případ – aspoň do té míry, že po něm žádný z jeho kolegů hned neskočil –, ale Kirsch si uvědomil, že ho musí vzít, jakmile dočetl dokumentaci.

Stoehrovi bylo třicet čtyři let, sloužil jako seržant u 140. pěšího pluku. Zatkli ho před budovou opery, když u sebe měl dva granáty a plechovku petroleje, kterými prý chtěl operu zničit. Při výslechu neústupně tvrdil, že v budově je ukryté ústí tajného tunelu, jenž spojuje zemský povrch s devátým kruhem pekelným, kde jsou uvěznění zrádci a ti, kteří se spikli za účelem zničení právoplatného Boha. Tyto pomstychtivé duše podle něj naverboval sám Satan a teď se vracely budovou opery kolonizovat zemi. Stoehra poslali na odborné vyšetření na psychiatrickou kliniku Charité, kde mu diagnostikovali *dementii praecox* paranoidního subtypu.

Stoehrovi se zdály sny, ve kterých se topil. Dnem i nocí se bál udušení. Ze strachu, že uvízne v tunelech, nemohl za deštivého počasí jezdit podzemní dráhou. Při chůzi po mostě se třásl hrůzou nad množstvím temné vody, co se mu valí pod nohama. Uprostřed noci se budíval a křičel po vzduchu.

Kirsch už se s podobnými fobiemi setkal – mezi veterány Velké války. Postihovaly muže, kteří zažili útoky jedovatými plyny nebo kteří se stali bezprostředními svědky jejich účinků, toho, jak plynný chlor odstranil výstelku plic, takže se oběti utopily ve vlastních tekutinách.

Stoehr se do armády dobrovolně přihlásil v patnácti letech. Náborovým důstojníkům o svém věku lhal a dostal se na západ právě včas, aby se zúčastnil bitvy u Verdunu. Kirsch sestavoval fakta, jak nejlépe mohl, i když Stoehrovy vzpomínky byly často zmatené. Ve Francii onemocněl úplavicí, protože se napil vody z jámy po dělostřeleckém granátu plné mrtvých těl. Někdy v té době ho vyznamenali za statečnost a povýšili na seržanta. Při útoku na pevnost Souville mu prostřelili bok a on asi půl dne nebo i víc ležel bez ošetření v deliriu a poslouchal prosby a křik ostatních zraněných mužů.

Po válce se vrátil domů do Brém, kde rok pracoval na nádraží jako nosič zavazadel a odkud se pak se sestrou přestěhoval do Berlína. Tam vystřídal několik občasných zaměstnání a nakonec si našel stálé místo jako noční hlídač ve skladišti oděvů bratří Sklarekových. Práce mu zřejmě vyhovovala. Tentokrát si nikdo nestěžoval na absentérství nebo nekázeň. Ale potom, po několika letech, v důsledku finančního skandálu přestali Sklarekovi podnikat, rozprodali zásoby a skladiště zavřeli. Právě v té době začalo být Stoehrovo chování podle jeho sestry nevypočitatelné a čím dál tím víc znepokojivé. Podezřívala ho například, že zabil psa jednoho souseda. Po jedné hádce se svým švagrem se Stoehr přestěhoval do podnájmu v Pankowu. Rodina o něm pak slyšela, až když ho zatkli před budovou opery.

Ve Stoehrově šílenství existoval systém, pokud jste byli ochotní ho hledat. Představoval si, že epicentrum vší hrůzy, všeho děsu, mu leží pod nohama, ve zvedající se zemi a páchnoucích vodách. Říkal, že v jámách po dělostřeleckých granátech byly mrtvolky, ale na tom nebylo nic smyšleného. U Verdunu se během deseti měsíců kanonády do půdy dostalo několik tisíc tun lidského masa. Seržant Stoehr dýchal jeho zápach, plazil se a bojoval nad pozůstatky vojáků, naplnil si žaludek jejich hniající krví. Z jejich těl se stalo jeho tělo.

Kirschovým kolegům nešel jeho zájem o seržantovo blouznění na rozum. Měli za to, že různé typy neurologických chorob způsobují různé typy symptomů. Charakter šílenství toho kterého pacienta byl způsobem, jak pomocí klasifikačního systému identifikovat, kterou chorobu má. Ale jak se šílenství projevuje, konkrétní bludy a výmysly, které zachvátily pacientovu mysl, bylo irelevantní. Úkolem psychiatra bylo najít správnou léčbu, v případě nutnosti i metodou pokusu a omylu, aby se pacient mohl vrátit na své místo ve společnosti. Jak by si psychiatrie mohla říkat medicína, kdyby se nezabývala hledáním správné léčby?

Ale jaká to měla být léčba v případě Andrease Stoehra? Jaký aspekt jeho psychiky, jeho myšlení nebo chování se dal změnit

k lepšímu? V čem konkrétně spočívala jeho nemoc, pokud byl opravdu nemocný? V jádru jeho potíží byly jeho válečné zážitky. Alespoň to se zdálo pravděpodobné. Jenomže minulost se nedá napravit, pouze zapomenout. A pokud Kirsch věděl, vyvolávání amnézie nepatřilo k uznávaným formám léčby v žádné psychiatrické teorii.

Sestru Ritterovou převezli do hlavní nemocnice na pojízdném lůžku. Na to, aby šla sama, se příliš třásla. Jakmile se Stoehrova hladina krevního cukru vrátila k normálu, připoutali ho do kurtů a zamkli v jižním křídle, do jedné z cel určených pro nebezpečné pacienty. Kirsch ho chodil kontrolovat každou hodinu, ale Stoehr jako by ho už nepoznával. Seděl na matraci s koleny přitáženými pod bradou a civěl do zdi.

Kirsch zbytek dopoledne strávil v pracovně a čekal, až se znovu objeví doktor Mehring. Během zmatků, které následovaly po zranění sestry Ritterové, neměl zatím příležitost vysvětlit svůj zásah, to, že sundal ze Stoehrovy ruky popruh, a proč cítil povinnost zákrok ukončit. Neočekával, že Mehring jeho vysvětlení přijme, ale čekal, že po něm nějaké bude chtít.

Na druhou stranu ovšem kontrolu nevyžadovalo jen jeho chování. Vždyť i Mehring nebyl přítomný v průběhu nebezpečné procedury. Sestry, které s pacientem nechal, mohly být kompetentní, ale nikdo po nich nemohl požadovat zásadní rozhodnutí. Mehring dávky inzulínu podávané pacientům zvyšoval den ode dne a vyvolával jim stále delší a hlubší kómaty. V každém stádiu byl nutný pečlivý dohled. Odvážil by se zmizet na záchodě (navíc s novinami) v nějaký jiný den v týdnu než v neděli, kdy se tu vyskytovalo méně zdravotnického personálu, který by si povšiml jeho nedbalosti?

Hodiny ubíhaly a Mehring se neobjevoval. Venku se setmělo. Na úzké, špinavé okno ťukaly skvrnky dešťové vody. Kirsch si rozsvítil, ale na práci se soustředil jen stěží. Rozhodl se, že Mehringa vyhledá sám. Možná se od něj kvůli rozdílu v jejich postavení nic jiného neočekávalo, ale Kirsch našel pracovnu zástupce ředitele zamčenou. Větší úspěch neměl ani na odděleních a v místnostech

určených k oddechu. Když se poptal po sestře Honigové, dozvěděl se, že odešla domů.

Mehring tedy nijak na probírání toho incidentu nespěchal – alespoň ne s ním.

Kirsch se rychle vrátil do pracovny. Potřeboval někoho, kdo by podpořil jeho verzi událostí, kdo by uznal, že Stoehrův záchvat byl skutečným důvodem k znepokojení. A musel si s tím člověkem promluvit dřív než Mehring.

V pracovně zvedl telefonní sluchátko. Telefonistka ho spojila s pohotovostí.

„Chtěl bych se zeptat na sestru Ritterovou.“

„Spí. Dali jsme jí Luminal. Měla velké bolesti.“ Doktor Oswald Brenner na druhém konci linky zněl trochu popuzeně. „Má jen pět stehů, ale jsou hluboké a má rozsáhlé pohmožděny. Co se týče infekce, je ještě na nějaké závěry příliš brzy.“

Kirsch si vzpomněl na praskot chrupavky a spršku krve – krve překvapivě jasné na to, že pocházela z tak anemicky působící ženy.

„Nepotřebuje ještě něco? Nemohl bych pro ni něco –?“

„Odpočinek. Nic jiného nepotřebuje. Znovu se na ni podíváme ráno.“

Kirschovi se vybavil obličej sestry Ritterové v okamžiku, kdy se Stoehrovi začala dělat u úst pěna: bála se. V tom byla jediná jiskra naděje, že by mohla vidět situaci z jeho hlediska. „O té nehodě asi nic neříkala, že?“

„Ptali jsme se jí na okolnosti. Jde o standardní postup.“

„A?“

„Někdo ji kousl, jak jsem pochopil. Nějaký maniak.“

„Pacient, ano. Ale nebyl... Podle mě nevěděl, co dělá.“

Doktor Brenner zabručel. „K detailům se dostaneme později. Doporučil jsem jí, aby zůstala v nemocnici přes noc.“

„Je to opravdu nutné?“

„Jde o preventivní opatření. Kousnutí bývají špinavá, a proto náchylná k infekci. Zvlášť v tomhle případě.“ V pozadí se ozvaly hlasy a rychlé kroky. „Teď mě prosím omluvte.“

„Ještě jedna věc: nestavil se u vás doktor Mehring? Snažím se ho zastihnout.“

„Byl tu před nějakou dobou. Řekl jsem mu, co teď říkám vám – jestli chcete mluvit se sestrou Ritterovou, budete muset počkat do zítřejších návštěvních hodin.“

Jeho vlak zastavil na nádraží Alexanderplatz po páté hodině. Davy z ulic mezitím vyhnal asi hodinový déšť. Většina politických aktivistů to pro dnešek vzdala, přilepené na zdech a sloupech pouličních lamp po nich zbyly promočené kousky jejich propagační literatury. U východu rozdával letáky jediný hlouček dívek, které nesladěným jednohlasem křičely: „Německo, probud se!“ Se svými blond vlasy spletenými do copů a opálenými obličejí jako by sem nepatřily. Lidé letáky většinou házeli do kanálů.

Na sever směrem k Schönhauser Allee se vinula linka tramvaje číslo 69, ale on zastávku minul a šel dál pěšky. Nevydal se nejkratší cestou k domovu, místo toho se rozhodl pro okliku po Grenadierstrasse, což za dne byla rušná hlavní třída plná obchůdků a trhoveckých stánků, v noci pak oblíbené místo děvek a koček, které v odpadcích hledaly zdrojlo.

Kirsch se v Grenadierstrasse cítil přirozeně. V zimních měsících tam vzduch voněl pečenými kaštany a spáleným cukrem. V krámcích se prodávaly věci, na které byste v obchodním domě nikdy nenarazili: zvířecí kostry, léky na předpis, kousky jantaru a červeného zlata. Pod markýzami se scházeli vousatí Židé – nejspíš aby si poklábosili, i když to jako klábosení nevypadalo: vrtěli hlavami a mračili se, jako by jim předčasně zemřel přítel. Na vývěsních štítech a jmenovkách stálo rozeklané a monumentální hebrejské písmo, které jako by neslo smysl božských ediktů nebo šifry jakési tajné společnosti. Jeho tady nikdo neznal a pravděpodobnost, že by tu narazil na nějakého kolegu či kohokoli z okruhu svých známých, se blížila nule. Tato čtvrt' na to byla příliš ubohá a příliš cizí.

Na vzdáleném konci ulice, naproti jednomu levnému hotelu, byl roh, kde se vždycky držela dešťová voda a vedle chodníku se dělala obrovská louže. Právě tam v pondělí o týden dřív poprvé viděl Elisabeth.

Tedy, asi v pět hodin, krácel zpátky od rychlodráhy. Právě si u svého obvyklého dodavatele koupil trochu Salvvaranu a zastavil se u obchodu s gramofonovými deskami. Díval se tabulovým

sklem na nahrávky vějířovitě rozložené na podkladu z rudého sametu, když zachytil její odraz, jak procházela kolem. Její obličej zahlédl jen letmo – plné, pootevřené rty, tmavé oči –, ale když si uvědomil, že se na něj dívala (nebo si prohlížela desky?), trochu mu poskočilo srdce. Otočil se. Blížila se k okraji chodníku, kde jí cestu zahrazovala ona nepřekonatelná kaluž. Na sobě měla jednoduchý hnědý klobouček a kabát, příliš velký na to, aby splňoval požadavky poslední módy. Vypadala jako chudá dívka z venkova, která právě vystoupila z vlaku, aby se ve velkoměstě stala služebnou. Pod paží měla pevně zastrčenou tlustou bílou obálku s adresou napsanou na přední straně.

Kdokoli jiný by kaluž obešel. Ale ona místo toho jednu nohu natáhla nad vodu – Kirsch si stále vzpomínal na ty těžké černé šněrovací boty –, přeskočila ji a přistála s elegancí baletky. A když druhou nohou zavadila o samotný okraj louže, až to trochu vystříklo, místo aby se tím trápila nebo nadávala, zasmála se.

Pokračovala přes ulici, maličko si pospíšila, protože po Hirtenstrasse si to šinul taxík. Kirsch ji pozorně sledoval a doufal, že baletní skok se odehrál kvůli němu a že by se mohla otočit, už jen proto, aby se přesvědčila o efektu svého malého představení. Jenže zanedlouho už zmizela mezi lidmi a v dopravním provozu a nezůstalo po ní nic než měkoučké víření bláta ve vodě.

Teď stál na tomtéž místě a díval se na svůj odraz, tmavý obrys proti svitu pouličního osvětlení.

Majitel obchodu si ho nakonec všiml a otevřel speciálně pro něj. Kirsch se na to, co by si měl koupit, nemohl soustředit. Po chvíli si vybral desku klavírní hudby od Artura Schnabela, protože mu ji majitel doporučil, a vyrazil domů. Možná to bylo tím, že se stmívalo, možná se prostě nesoustředil, ale za nějakou dobu zjistil, že je na ulici, kterou nepoznává.

V blízkosti nebyl nikdo, koho by se zeptal na cestu, a tak šel dál, minul benzínovou pumpu a synagogu a pak odbočil do uličky, která by ho snad mohla dovést na jednu z hlavních tříd. Dorazil na roh, před sebou rozpoznal hřbitovní zeď, když se nad ním otevřelo nějaké okno. V tu chvíli se na ni díval znovu.

Byl tam malý železný balkon, jenž stačil akorát na sušák na prádlo nebo několik květináčů. Předklonila se a zvedla lahev mléka, palcem otevřela uzávěr a přiřichla si. Klobouk neměla, ale on ji poznal dokonce i v panujícím šeru. Vypadala jako Jihoevropanka, měla příjemný, široký obličej a obočí, které by si Berlínanka vytrhala do nepřírozených oblouků. Napadlo ho, že si právě doběhla poslat dopis, který nesla, a vrátila se domů, zatímco byl v obchodě.

Zavírala okno.

„Promiňte! Schönhauser Allee? Je to tudy?“

Jeho vlastní smělost ho překvapila. Rozbušilo se mu srdce. Nervy měl jako školák, který prosí o první schůzku.

Okno se nerozhodně znovu otevřelo.

„Slečno?“

Výstrčila hlavu přes zábradlí balkonu. V hořejším patře se rozsvítilo.

Sundal si klobouk. „Zřejmě jsem zabloudil. Jak se dostanu do Schönhauser Allee? Nerad vás obtěžuju.“

Chvíli si ho prohlížela a pak ukázala uličkou. „Sto metrů. Jděte doprava a pak doleva.“ Mluvila s cizím přízvukem.

„Děkuju. Děkuju mockrát.“

Viděl, jak se při pohledu dolů na něj usmála. Na několik vteřin – nemohlo to být déle, i když to tak vypadalo – zůstali takřka bez pohnutí. Pak okno zavřela.

Stál na rohu Grenadierstrasse a přemýšlel o tom, jak se onoho večera zachoval. Opravdu zabloudil. Bylo rozumné se zeptat na cestu. Ale proto to neudělal. Před obchodem s deskami se něco změnilo. Intenzita jeho pocitů pro něj byla jako zjevení: radostné a stejně tak znepokojivé. Báł se – ne, on to *věděl* –, že takovou intenzitu nikdy nepocítil se svou snoubenkou, přes všechny její nespočetné ctnosti. Už dávno přestal věřit, že by se pocítil dala, přinejmenším že by ji mohl pocítit on.

Teď šel stejnou cestou. Pohled na plán města prozradil, kde prve udělal chybu, kde měl odbočit. Minul čerpací stanici a synagogu a pak zamířil k hřbitovu a do uličky na rohu Wörtherstrasse. Tudy chodil téměř každý den – bylo to zdravější než se mačkat

v tramvaji plné kašlajících a kýchajících lidí. A, jako pokaždé, se zastavil před penzionem, aby se podíval do dívčina okna.

Už tři dny neviděl, že by se tam svítilo.

Na to, že byla neděle, šly obchody v kavárně Tanguero dobře, ale dívky usazené kolem tanečního parketu z toho moc neměly. Stoly zabíraly páry, které se sem přišly schovat před deštěm. Odér provlhlé vlny a kůže se mísil s dusnem cigaretového kouře a zápachu rozlitého piva.

Kirsch se posadil za barem. Na vzdálenějším konci sálu, pod odlupující se pastorální freskou, mačkal stařec v černobíle pruhované košili bandoneon. Píseň byla pomalá a smutná, ale pak se k němu sklonila jedna z dívek a zatřásla mu kolenem, a tak přešel na polku. Ona si v té době říkala Carmen, jenže Kirsch měl z důvěryhodného zdroje, že její skutečné jméno je Ludmila a pochází z Varšavy. Nedávno změnila vzhled, zbavila se nemoderního mikáda a zvolila románský styl: vlasy si vyčesávala a upevňovala vzadu. Šel dohromady s jejími černými šaty a vysokými šněrovacími botami.

Všimla si jeho pohledu a přešla k baru. „Zase jste zpátky? Vám se tu musí tak líbit.“ Prodrala se k němu a položila mu ruku na zápěstí. „Smím prosit?“

Šlo o známý postup: za tanec zákazník zaplatil rundou, obvykle drahých nápojů, koktejlů nebo koňaku – či kmínky, když bylo málo peněz. Tato část se týkala kavárny. Pak, po pití a tanci, se naskýtal možnost méně eufemistické transakce, která obsahovala výlet do pokoje nebo do levného hotelu někde v blízkosti.

Zavrtěl hlavou. „Netančím.“

„Samozřejmě že tančíte. Tančí každý.“

Dvě další děvčata mezitím vyrazila na parket a zavěsila se do sebe ve snaze přivolat pozornost. Z pláštěů a deštníků tam naka-palo. Dívkám to klouzalo a ujíždělo a ony ze sebe tlačily smích.

„Já ne.“

Barman před něj položil sklenici piva. Carmen našpulila rty. Ruku měla stále na jeho předloktí. Přejela mu s ní k loktu a zase zpátky. „Neměl byste lhát. Není to hezké.“

Dech jí byl cítit alkoholem. Už byla přiopilá.

„Lhát?“

„Já vás *viděla* tančit.“

„Tady?“

„Nedělejte, že jste zapomněl. Trvalo vám dlouho, než jste sebral odvahu.“

Byla to pravda. Minulý týden ve čtvrtek, kdy měl spoustu práce, se zatoulal do Tanguera na skleničku před spaním. Dívka z Grenadierstrasse tu seděla v rohu, na sobě měla tentýž volný kabát a venkovské boty, zemitost a nevinnost smotané dohromady jako konce jejích tkaniček. Jakmile ji spatřil, ucítil, jak se mu zrychluje tep. Seděla a sledovala tanečnický, před sebou měla skleničku a u stolu byla sama. Nakonec ji požádal o tanec. Aniž by řekla slovo, postavila se a podala mu ruku.

Z toho, co se stalo potom, si toho stále moc nevybavoval. Nepamatoval si hudbu, lidi ani ostatní tanečnický. Vzpomínal si na dívčino rameno, tmavou plisovanou látku pod sedlem jejích šatů, příjemnou vanilkovou vůni jejích vlasů, způsob, jak mu její tělo připadalo lehké – dost lehké na to, že by ji mohl zvednout jednou rukou, nebo si to alespoň myslel. Několikrát klopýtla. Zdálo se, že kroky úplně neovládá a musí se hodně soustředit.

„Neposadíme se?“ zeptal se jí po druhém tanci.

Zavrtěla hlavou, odmítala přiznat porážku.

„Jste tu sama?“ otázal se, když se tanec chýlil ke konci.

Přikývla.

„Já taky.“

Zachovávali postavení, oba se dívali tomu druhému přes rameno.

„Vy nejste odsud?“ zeptala se.

„Jsem.“

„Proč tedy? Proč jste tady sám?“

Nevěděl, jak odpovědět. Páry kolem nich se rozpojovaly nebo se tvořily nové, odcházely z parketu či se na něj vracely. Než stačil říct: „Nejsem si jistý,“ znovu se rozezněla hudba. Pamatoval si, že v tu chvíli se na něj podívala, těsně předtím, než se sál ponořil do tmy.

Zase přestal jít proud. Někdo mručel, jiní do toho ironicky zavýskli. Personál, zvyklý na podobné výpadky, se pustil do zapalování luceren nad barem. Kapela znovu začala hrát, víc nekoordinovaně než předtím. Kirsch ucítil, jak se mu dívčino čelo otřelo o tvář.

Ve tmě ji políbil.

Trvalo to jen vteřinu, možná dvě. Cítil, jak se odtrhla, polekaná nebo zhnusená. Měl pocit, že se zachoval hloupě, a zastyděl se. Ale pak, než stačil vykoktat omluvu, se líbali znovu, déle a vášnivěji. V náruči měl temný, jemný žár jejího těla.

Světla zablikala a znovu se rozsvítila. Dav u baru byl ještě větší než předtím. A odtud se prodíral Robert Eisner s jednou sestrou z Charité. Jako z udělání.

Eisner ho zahlédl a zamával mu. Kirsch mu zamával zpátky.

„Promiňte, prosím,“ řekl dívce. „Musím... hned se vrátím.“

Podle všeho to pochopila. Přikývla a otočila se. Kirsch měl čas tak akorát na to, aby se jí zeptal, jak se jmenuje. Než odpověděla, zaváhala, jako by se nad tou záležitostí musela zamýšlet, a pak řekla: „Elisabeth.“ Okamžitě v něm vzklíčilo podezření, že to není její skutečné jméno, ale fabulace vymyšlená na místě.

Ukázalo se, že dostat se pryč od Eisnera je obtížné, ten totiž nijak nespěchal, aby se svou přítelkyní znovu osaměl. Koutkem oka sledoval, jak Elisabeth tančí s jiným mužem, pak ještě s jedním. Oba byli opilí a otravní, přitahovali si ji k sobě blíž, než chtěla. Eisner nakonec zamířil na parket, ale to už po Elisabeth nebylo ani vidu.

Kirsch se do Tanguera vrátil následujícího večera, pak i dalšího a vracel se tam každý večer potom. Ale už ji nikdy neviděl. Možná odjela zpátky, odkud pocházela, ať už to bylo kdekoli. Pravděpodobněji někoho potkala, někoho, kdo jí bleskově poskytl lepší život v lepší části města.

Asi to tak bude nejlepší, říkal si. Jeho zájem byl výrazem předmanželské paniky, příhodou, na kterou je nejvhodnější zapomenout.

Podíval se do sklenice. Carmen si hrála s jednou ze svých velkých stříbrných náušnic. „Takže vy jste tu toho večera byla,“ řekl.

„Já tu jsem vždycky.“

„Vzpomínáte si na tu dívku, se kterou jsem tancoval?“

Carmen se mu podívala přes rameno na muže, který právě vešel dveřmi. „Ani ne.“

„Zkuste to.“

„Zatancujete si se mnou?“

„Zkuste si vzpomenout. Říkala si Elisabeth.“

Carmen chvíli pozorovala jeho obličej. „Á, vy myslíte *tuhle*. Tu tmavou.“

„Je to tak.“

Carmen se zachichotala. „Vypadala, že se stříhá sama.“

„Řekněte mi, jak se jmenovala – celým jménem.“

„Proč? Chcete ji navštívit?“

„Možná.“

„No, v tom vám nepomůžu. Není...“ Carmen ztišila hlas. „Nepracuje tady.“

„Já vím. Jen jsem si myslel, že jste s ní třeba mluvila. Protože jste tu vždycky.“

Po Carmenině tváři přešel šibalský výraz. Natáhla se a sundala mu brýle. „Víte co, zatancujete si se mnou a já vám řeknu všechno, co vím.“

Ale z toho, jak to vyslovila, bylo jasné, že neví vůbec nic.

Robert Eisner stál před společenskou místností se dvěma služebně mladšími psychiatrickými sestrami. Jakmile spatřil na druhém konci chodby Kirsche, spěchal k němu. Z jeho úzkostlivě nakrčeného obočí bylo zřejmé, že už se zpráva o sestře Ritterové rozkřikla.

„Tady jsi. Báł jsem se, že už se neukážeš.“

Kirsch původně plánoval přijít brzy, ale nepříjemná noc ten plán zhatila. „Proč by ne? Nejsm nemocný.“

Uvědomil si, že si drží levou paži. Po injekci Salvarsanu cítil takovou bolest, že ji nezakryl ani alkohol. Mířil dál ke své pracovně.

„Mluvíím o včerejšku,“ řekl Eisner. Byl o pět let mladší než Kirsch, ale díky hladké pleti a jasným modrým očím by se mohl vydávat za dvacátníka. „Co to do tebe proboha vjelo?“

Kirsch nevěděl jistě, jestli mu jeho zvědavost zazlívá, nebo ji přivítá. „Nic do mě nevjelo. Procházel jsem kolem ošetrovny...“

„V suterénu?“

„Pacient měl záchvat, a Mehring tam nebyl.“

Eisner zmlkl, když stoupali po schodech, a nezvyklé vrásky na čele se mu prohloubily. „Podívej, víím, že s těmi inzulínovými procedurami nejsi spokojený, ale —“

„Deset procent pacientů upadne do nevratného kómatu. Co se týče zbytku, je efekt zhruba stejný jako prudká rána do hlavy.“

„Ano, ano. Ale já hlavně nechápu tohle: proč jsi se sestrou Honigovou...“ Eisner bezradně pokrčil rameny. „Proč jsi ji musel napadnout.“

Kirsch se zastavil. „To ona tvrdí? Že jsem ji *napadl*?“

„Říká se to.“

Kirsch si ten konflikt představil, naběhlý zarudlý obličej sestry Honigové kousek od jeho, červeně lemované, vypouklé oči. Ještě k tomu ji odstrčil stranou.

„Mehring. On ji k tomu navedl.“

„Mehring?“ Eisner si zastrčil ruce hlouběji do kapes pláště.
„Takže jsi ji ne–?“

„Vymýšlí si.“

Eisner zůstal trochu pozadu, když vycházeli na chodbu. „No samozřejmě, s Mehringem je jedna ruka.“

„Přesně. Vděčí mu za místo.“

Eisner přikývl. „Takže sestru Ritterovou nikdo –?“

„Předpokládám, že jsem ji kouzlil já. To se povídá?“

„Ne. Udělal to seržant Stoehr po tom, co jsi...“ Eisner přišel k němu a položil mu ruku na rameno. „Jde o tohle: může někdo doložit tvoji verzi událostí?“

Spěchal přes ulici k hlavní nemocnici, s Eisnerem v závěsu. Návštěvní hodiny byly až odpoledne, a tak se rozhodli obejít formalitu tím, že tam proniknou přes příjem.

„Tenhle doktor Brenner je procedurální pedant,“ řekl Eisner, když přešli vozovku. „A myslí si, že psychiatři jsou šarlatáni. Určitě nás pošle pryč.“

Před vchodem stála zaparkovaná sanitka. Dovnitř přenášeli raněného muže. Měl strženou košili a jedno rameno, dočerna fialové, mu ošklivě nateklo. Vydali se za ním a on je sledoval ztuhlým pohledem z otřesené tváře.

Na pohotovosti byla obsazená všechna lůžka. Týmy doktorů a sester pracovaly na obou koncích místnosti, všichni hovořili současně a pokoušeli se stabilizovat pacienty: zajišťovali dýchací cesty, zaváděli infuze, podávali morfium. Šedé linoleum bylo umazané od krve. Přes noc znovu vypukly pouliční boje, ve Friedrichshainu a Neuköllnu. V jedné pivnici ve čtvrti Pankow se střílelo. Eisner tvrdil, že někteří sanitáři odmítali nabírat zraněné, dokud se nerozední.

Na vzdálenějším konci místnosti někdo začal ječet. Zpoza pleny vyběhla sestra a narazila do Kirsche. Sterilní mísa a nástroje třískly o podlahu.

„Á! Ty... svi-svině!“

Hlas jiskřil ďábelskou zuřivostí.

Sestra se sehnula, aby věci posbírala. Zpod čepce jí vyklouzla

lokna vlasů. Ochable jí visela přes čelo. Kirsch mezerou v plentě zahlédl divoce kopat pár nohou ve volných hnědých kalhotách.

Dva zřízenci se pokoušeli udržet pacienta na lůžku. Byl mladý, maximálně pětadvacetiletý, od hlavy k patě navlečený do pseudo-vojenského oděvu úderných oddílů. Nevěřičně a rozzuřeně hleděl na potrhané zbytky košile a nátělníku a na krvi nasáklý obvaz přilepený na břicho.

Kirsch sledoval doktory a sestry při práci. Možná to bylo jen závažností zranění, mírou ztráty krve, ale vypadali podrážděně, nervózně. Před dvěma týdny narychlo převezli do jedné nemocnice v Lichterfelde příslušníka SA se zraněními hlavy. Praštili ho železnou tyčí a on po několika hodinách zraněním podlehl. Následujícího dne se v nemocnici objevila skupina jeho soudruhů a obvinili zdejšího chirurga, že jejich muže nechal zemřít schválně. Zbili ho holemi a vyhodili ho z okna v prvním patře. Byl by to nepřežil, kdyby dole nestál zaparkovaný automobil s plátěnou střechou. Útoku přihlížela přinejmenším desítka lidí, ale nikdo nebyl zatčen.

Tu historiku znali v Charitě všichni, i když se o ní často nemluvílo. Politiku nebo dokonce politické násilí nepovažovali za vhodné konverzační téma, jako by debata mohla vést pouze k neshodám a rozporům, čímž by se situace jen zhoršila. Nahlas bylo přijatelné vyjádřit jen takové politické stanovisko, které se nelišilo od konsensu, který zastávaly odborné vrstvy obecně: že republika se rozpadá, že politické násilí je symptomem jejího selhání a že se dříve nebo později něco musí udělat.

Mladý nacista zbledl. Pomalu zamrkal a hlava mu klesla na polštář. Aktivita kolem něj nabyla horečného tempa v přípravě na operaci.

Kirsch na paži ucítil Eisnerovu ruku.

„To není naše starost, ne?“

Před příjmem špatně odbočili a ocitli se ve skladovacím prostoru. Na třech pojízdných lůžkách tam byla mrtvá těla. Přes vršek prostěradla na jednom z nich vykukovalo špinavé čelo a hlava se střapatými vlasy.

V dalším patře panoval větší klid. Stropy byly vysoké, stěny bílé, jen v pozadí zněla ozvěna rozvážných kroků a tlumených hlasů. Kirsch začínal pochybovat, jestli se mu podaří získat sestru Ritterovou na svou stranu. On skutečně neuposlechl pokyny a jí to skutečně přivodilo zranění. Možná by opravdu bylo nejlepší jít přímo za ředitelem a vysvětlit mu to, ale Eisner o tom nechtěl ani slyšet.

„Nejlepší obrana je útok. Když toho hajzla načapáš, jak lže, budeš mimo podezření.“

Nemocniční zřízenec chodbou tlačil koš prádla. Zeptali se ho na ženském oddělení. Nepřítomně pokynul zpátky, kudy přišel.

„Včera sem přivezli jednu zdravotní sestru,“ řekl Kirsch. „Sestru Ritterovou. Byla zraněná.“ Ukázal na sobě to místo, pár centimetrů pod uchem. „Mladá žena, tmavé vlasy.“

Zřízenec páchl tabákem. Měl pođobanou pleť a obarvené vlasy. „Vím, koho hledáte.“

Skláněli se nad ní jako patologové nad zajímavou mrtvolou. Doktor Brenner jí svítil do očí tužkovou svítilnou a staniční sestra si na psací podložce dělala poznámky. Něco se pokazilo. Sestra Ritterová ležela bez pohnutí, podle všeho v bezvědomí. Do zápěstí měla zavedenou infuzi.

Brennerovi bylo padesát, byl neupravený, krátkozraký, masitý obličej měl zvrásněný od neustálého mhouření očí. Na psychiatrické klinice ho znali dost dobře. Během let měl několik společných pacientů s doktorem Bonhoefferem, převážně neurologických případů způsobených zraněními hlavy. Ale tohle nebyl neurologický případ, ani případ psychiatrický. Jednalo se o běžné zranění, povrchovou ránu.

Kirschovi se odkrivil obličej. Když spolu mluvili naposled, doktor Brenner si dělal starosti s infekcí. Kousnutí jsou špinavá zranění. Ale propuknutí infekce by trvalo několik dní. Dokonce ani po pokousání vzteklým psem by neupadla do kómatu tak rychle.

Brenner si povzdechl a naklonil se blíž. Sestra Ritterová ležela s bledými pažemi podél těla, dlaně měla obrácené vzhůru.

„Pupilární reflex výbavný,“ řekl. „Aspoň máme základní funkci mozkového kmene.“

Mozkový kmen. Kousek šedé hmoty o velikosti ořechu, díky kterému pracovaly životně důležité orgány: srdce bilo a plíce pumpovaly vzduch. Vykonával velké množství úkolů, z nichž k žádnému nebylo potřeba vědomí ani myšlení.

„Přesuneme se k reflexům šlach hlubokého svalstva.“ Brenner se narovnal a uvědomil si, že už se sestrou nejsou sami. „Co pro vás můžu udělat, pánové?“

Kirsch přistoupil k posteli. V myšlenkách viděl jen kousnutí. Díval se, jak se otevírá jako okvětní lístky, napíná se proti síti stehů, purpurové, nateklé a zhnisané: kousnutí od Kerbera, ochutnávka vnitřního světa seržanta Stoehra.

„Vůbec nic, doktore Brennere,“ řekl Eisner. „Spletli jsme se.“

Kirsch se nepohnul. Až teď se jí podíval do obličeje. Ale nebyla to tvář sestry Ritterové.

Eisner se k němu naklonil. „Je to jiná pacientka, Martine. Půjdeme, ano?“

Brenner se zamračil a s tím, že z kapsy pláště vytáhl dřevěné kladívko, se vrátil k práci. Staniční sestra složila pokrývku. Chystali se otestovat reflexy, aby zjistili, jestli nebyly poškozeny nervy.

„Martine? Co se děje?“

Měla voskovitou pleť, popelavé rty popraskané a oteklé, oční víčka naběhlá. Ale byla to ona – Kirsch o tom vůbec nepochyboval: dívka z Grenadierstrasse. Oblékli ji do nemocniční haleny, takové, která se zavazuje vzadu jako svěrací kazajka. Krk jí špičily šmouhy černých pohmožděnin.

Nikdy by nečekal, že ji najde právě na tomhle místě. Náhle ho zachvátila panika, zalpal po dechu. Do lepší části města. Měla odejít do lepší části města.

Brenner obrátil dívčiny ruce. „Jste od doktora Bonhoeffera, že? Poslal vás sem?“

Eisner na Kirsche tázavě pohlédl. „Hledali jsme slečnu Ritterovou. Řekli nám –“

„Sestra Ritterová byla dnes ráno propuštěna,“ informovala je staniční. „Odešla domů.“

Kirsch stál u nohou lůžka. Dívčina nehybnost působila děsivě. Ten klid se podobal smrti. „Co se jí stalo?“

Brenner ji kladívkem jemně udeřil do zápěstí. Bez odezvy. „Není to jasné. Našli ji v bezvědomí. Zranění na spánku nevypadá vážně, takže mám podezření, že do kómatu se dostala následkem podchlazení.“

„Do kómatu? Jak dlouho byla –?“

„Nejsme si jistí. Osmáctyřicet hodin nebo tak nějak. Možná déle.“ Brenner znovu udeřil kladívkem. V předloktí to škublo. „Brachioradiální reflex výbavný, ale slabý.“

Sestra si udělala poznámku. Brenner se naklonil přes lůžko a zopakoval test na levé paži.

„Ale dostane se z toho. *Dostane se z toho?*“

„Těžko říct. Záleží na rozsahu poškození mozku. Mám tu zkušenost, že čím je delší kóma, tím je horší prognóza.“ Brenner pokračoval v práci, klepáním vyšetřoval dívčiny paže od loktů k prstům a pátral po poškození centrální nervové soustavy s přesností houslisty ladícího svůj nástroj. „Pravděpodobné je, že to nepřežije.“

Kirsch se zapřel o rám lůžka, síla jeho reakce ho samotného překvapila. Byla nepřiměřená, nepřirozená. Tělesná. Šlo o ženu, kterou sotva znal.

Brenner dívce ohnul jednu nohu a položil ji na druhou, pak podržel v náruči její chodidlo a udeřil do achilovky. Prsty na nohou měla pohmožděné. Jako by si jeden z nich zlomila. Pod nehty měla zaschlou krev.

„Víte, jak se jmenuje?“

Brenner jí vytáhl halenu ke kolenům. Utrpěla pád, pokud se dalo soudit z odřenin a pohmožděnin.

„Ještě ne,“ odpověděl Brenner. „Policie doufá, že se přihlásí nějakí svědci.“

„Počkej chvíli.“ Eisner přistoupil blíže. „Psalo se o tom v novinách. Četl jsem o tom. V lesích u Caputhu ji našli dva malí kluci.“ Sestra se na něj zamračila zpoza své psací podložky. „Našel se jen program přednášky o fyzice.“

„Přednášky o fyzice?“ zopakoval Kirsch. „Víš to jistě?“

„Ty jsi o tom nečetl? Byla to přednáška Alberta Einsteina.“
Eisner si založil ruce a důkladně si ji prohlížel, jako muž, který zkoumá novou značku auta před sousedovým domem. „Proto jí říkají Einsteinova dívka.“

Doktor Oswald Brenner se s trhnutím probudil. Stále ještě seděl u pracovního stolu, před sebou měl rozložený odhadovaný rozpočet oddělení na příští rok, čísla, která se mu za celý večer zeštíhlování a seřezávání nepodařilo vtěsnat do požadované velikosti. Teď už si uvědomoval, že se venku na chodbě rozléhá klapot spěšných kroků, a zapátral po brýlích. Rychle si je zahákl za uši a zamžoural na hodiny. Bylo téměř jedenáct. Spal přinejmenším –

Trískly dveře. Uslyšel hlasy, znělo to jako hádka. Kroky zesílily, pak se zastavily před jeho pracovním.

„Co se to proboha...?“

Ozvalo se naléhavé zaklepání a pak do dveří strčila hlavu jedna ze služebně mladších sester. „Pane doktore Brennere? Myslím, že byste měl jít se mnou.“

Sestra Friedrichová, služebně *velmi* mladá, nervózní a nedostatečně vzdělaná.

„Sestro Friedrichová, v téhle nemocnici prosím neběhejte. Naším pacientům ani za mák neprospěje, když do nich budete vrážet.“

„Omlouvám se, doktore. Jde o tu pacientku v kómatu. Einsteinovu –“ Sestra Friedrichová se zarazila. „Pacientku, kterou našli v...“

Byla tak udýchaná, že ze sebe skoro nemohla dostat slovo.

„Vím, kterou myslíte. Co se s ní děje?“

Po chodbě běžel ještě někdo jiný. Bylo slyšet těžké kroky na schodech nahoru k ženskému oddělení.

„Ona...“ Sestře Friedrichové se podlamovala kolena, jako by se snažila krotit plný měchýř. „Nejspíš byste měl jít se mnou.“

Někdo dal echo novinám. Reportéři začali přijíždět k nemocnici dokonce před policií, i když jim doktor Brenner zakázal vstup. Ještě po několika hodinách se zdržovali venku a odchyťovali každého, kdo by podle nich mohl mít nějaké informace. Kirsch stál u okna společenské místnosti a sledoval je přecházet kolem

vozu policejního inspektora – hubené, hladově vyhlížející muže s prohnáním chováním, jako psi očekávající kopanec.

To, co se přihodilo, mu vyložil Robert Eisner, který to slyšel od sester. Einsteinova dívka se najednou s řevem probrala z kómatu. Sestra, jež měla službu, spěchala k ní, ale dívka byla zřejmě hysterická. O rám lůžka rozbila sklenici a pokusila se ji strčit sestře do obličeje. Ta běžela pro pomoc, ale než se vrátila, pacientka zmizela. Po halasném pronásledování ji nakonec našli venku na požárním schodišti. Nebylo jasné, říkal Eisner, jestli se tam schovala, nebo byla rozhodnutá se vrhnout dolů. K jejímu návratu dovnitř byli potřeba dva silní zřízenci a injekce fenobarbitalu. Od té doby zůstávala pod sedativy.

Eisner se teď hrbil v jednom opotřebovaném koženém křesle ve společenské místnosti s nosem zabořeným v *Neue Berliner Zeitung*. Titulní stránku pokrývaly články o volebních výsledcích. Co se týkalo říšského sněmu, nastala další patová situace. Kromě komunistů přišla o křesla většina politických stran. Ale protože prezident Hindenburg měl ve zvyku jmenovat své vlády bez ohledu na zvolené zástupce lidu, těžko si představovat, v čem by to mohlo být jiné.

„Vypadá to, že kancléř von Papen se už dlouho neudrží,“ řekl Eisner. „Armádě je z něj nanic.“

Jeden reportér se došoural k zadní části zaparkovaného nákladního vozu a začal močit na kolo.

„Ty bys dal přednost Hitlerovi?“

„Jako kancléři?“ Eisner otočil stránku. „Hindenburg by se radši vlastnoručně podrízl. Hitler je až moc plebejský.“

„Tak kdo?“

„Generálové jsou jako kopřivy. Jednu usekneš a objeví se další. Armáda dostane, koho chce. Vždycky se někdo najde.“

Kirschův nastávající tchán byl zdrženlivý stoupenec Franze von Papena, současného říšského kancléře, a to, čemu berlínský tisk posměšně říkal jeho „kabinet baronů“, způsobilo kolem jídelního stolu u Siegelových nejednu napjatou chvíli. Pod záminkou nastolení pořádku a národní jednoty tento bývalý důstojník jízdy a amatérský dostihový závodník, jehož dlouhý obličej se nápadně

podobal koňskému, za pomoci armády odstranil pruskou státní vládu. Byl to očividně první krok k tomu, jak postupně zlikvidovat opovrhanou republiku jako celek. Jenže stav ekonomiky se dál zhoršoval a násilí se stále prohlubovalo.

Kirschův dech prudce olízl studené sklo. Všechna rozhodnutí už zase dělají muži v uniformách, stejně jako za války. Nikomu jako by to nepřišlo zvláštní, navzdory výsledku tohoto konkrétního konfliktu. A proč by mělo? Pořadová cvičení a krém na boty jsou nejnutenějšími předpoklady pro dobrou vládu. To ví každý.

Před nemocnicí se něco začalo dít, mezi stíny se ostře zablesklo. Reportéři spěchali dopředu a odhazovali cigarety.

Policejní inspektor byl vysoký a hubený. Většinu jeho energie jako by pohlcoval mohutný, lesklý knír. Zamračil se na další bleskovou žárovku, která mu ozářila obličej, a podrážděným vrtěním hlavy odmítal všechny otázky. Když dorazil k obrubníku, Kirsch si stoupl na špičky.

„Co se děje?“ zeptal se Eisner a vyhlédl zpoza novin.

U auta se policejní inspektor otočil čelem k reportérům. Vypadalo to, že jejich dotazy přece jen zodpoví.

Kirsch si vrazil ruce do kapes. „Budu se muset nadýchat čerstvého vzduchu,“ řekl.

Dávalo se do deště. Do svrchníků a kremp klobouků pleskaly velké, zatím ale jednotlivé kapky. Zatímco Kirsch přebíhal ulici, policejní řidič zapnul reflektory.

„Doktor Brenner mě ujistil, že pacientka není v bezprostředním nebezpečí. Fyzicky působí docela v pořádku.“ Inspektor si odkašlal a dopáleně pohlédl na oblohu. „Prozatím ovšem zůstává dezorientovaná.“

„Co to znamená?“ zavolal jeden reportér. „Zešílela?“

„Znamená to, že je dezorientovaná.“

Další reportér se při psaní ušklíbl. Zřejmě měl nějakou profesionální výhodu. Ostatní reportéři mlčeli a poslouchali jeho otázku.

„Inspektore Hagene, udělali jste v pátrání po útočníkovi vůbec nějaký pokrok?“

Inspektor se zamračil. „Pane Lehnerte, nemáme žádný jistý důkaz, že by byla napadena. Její zranění jsou drobná a odpovídají pádu.“

„V lese? A odkud spadla, inspektore? Ze stromu?“

Ostatní reportéři se zasmáli.

„Ještě nepodala žalobu,“ řekl Hagen, „ať už bude jakákoli.“

Reportéři nevěřili vlastním uším. Byl to pro ně signál, aby se všichni naráz rozkřičeli.

„Není jasné, že ji někdo unesl?“ dožadoval se odpovědi Lehnert. „Kde by jinak měla šaty?“

„Ty jsme nenašli. Ale to neznamená –“

„Policie se tedy domnívá, že si oběť šla zaplavat?“ Ostatní reportéři se znovu zasmáli, hlasitěji. „Nebo jste toho názoru, že se na onom hypotetickém stromě opalovala?“

Reportéři se teď jen stěží dokázali ovládat. Inspektor Hagen znechuceně zavrtěl hlavou. Bylo na něm vidět, že svého rozhodnutí cokoli říct velmi lituje.

V posledních letech se v německém tisku staly detektivní schopnosti civilní policie terčem posměchu. Z větší části za to mohly špatné výsledky v dopadání sériových vrahů. Nejprve šlo o Karla Denkeho, nižšího církevního hodnostáře a dodavatele uzeneho vepřového z Münsterbergu, v jehož pečlivě vedených spisech bylo zaznamenáno třicet vražd a v jehož sklepě se našly sudy s uzeneým lidským masem, kosti, nasolená kůže a hrnce lidského sádla. V samotném Berlíně působil Carl Grossmann, bývalý řezník a podomní obchodník, jenž se přiznal k vraždám čtyřiaadvaceti mladých žen, které všechny zrovna přijely do města za prací a které si najímal jako hospodyně, pak je zabíjel, rozřezával a prodával jejich maso v nenápadných papírových balíčcích. Další z nich, Fritz Haarmann, hannoverský policejní informátor, se seznamoval s mladými muži hledajícími práci na tamním nádraží. Bral je domů, pohlavně je zneužíval a pak je zabil tím, že jim zuby vyrval hrdlo, a tento ohavný zločin spáchal minimálně pětadvacetkrát. V té době se už začaly na břehy řeky Leine vyplavovat lidské lebky. Ani Haarmann neviděl důvod, proč by těla měla přijít nazmar, a tak je umně rozřezal, maso uvařil

a na černém trhu prodával jako konzervované telecí a vepřové. Jako v případě ostatních prý i jeho konečné zatčení doprovázela ve městě spousta diskrétního zvracení.

Kirsche na tom zajímalo, že vrazi necítily výčitky svědomí. Jejich potenciální duševní onemocnění bylo předmětem diskuse. Nedalo se ovšem vážněji pochybovat o jejich neschopnosti soucítit s oběťmi či jejich rodinami. Vyšetření odhalila, že dokázali prožívat jen velmi omezený rozsah emocí. Nacházeli se ve stavu citového nedostatku a izolace od hlavního proudu lidského života. Americký psychiatr Partridge navrhoval, aby se takovým jedincům říkalo *sociopati*, z důvodu, že příčiny jejich onemocnění jsou sociální, což byl závěr, ke kterému dospěl po studiu mladistvých delikventů.

Kirsch by rád věděl, zda se to onemocnění dá léčit, ale tisk se upnul na urgentnější záležitosti. Stálým tématem reportáží a úvodníků byla nekompetentnost civilní policie. A to, ať už záměrně nebo ne, nepřímou podporou ospravedlnění existence polo-vojenských skupin, které často braly zákon do vlastních rukou.

Lehnert a ostatní reportéři se stále smáli. Zrudlý inspektor se odvrátil, pak se okamžitě otočil zpátky a rozzlobeně na ně namířil prstem. „Můžete se oddávat, jakým představám chcete, pánové. Já zůstanu u fakt. Ta mladá žena prošla jakousi tvrdou zkušeností, ale není jasné, že by do toho byla zapletená ještě nějaká druhá strana.“

Nastoupil dozadu do auta, na další otázky odmítl odpovědět. Okénko u spolujezdce na vzdálenější straně bylo pootevřené. Kirsch zaklepal na sklo.

„Jak se jmenuje, inspektore? Vypátrali jste její jméno?“

Inspektor se zadíval na Kirsche, zaregistroval bílý plášť a uvědomil si, že nejde o dalšího reportéra. Jeho výraz roztál. „Bohužel ne, doktore. Říká, že si ho nepamatuje.“ Řidič zanačoval, protože vnitřek vozu osvětlil oslepující blesk. „Pokud chcete znát můj názor, ona –“

Ale Kirsch inspektorův názor nezaslechl, jelikož auto už se rozjelo.

Později téhož dne se v jídelně strhla rvačka. Nebyla první. Od začátku volební kampaně jevíli pacienti na klinice znaky rostoucího znepokojení. Urputnost zápasu a důraznost rétoriky je jaksi rozrušily, třebaže se do kontaktu s okolním světem dostali pouze sporadicky.

Zvláštní kouzlo měla propaganda národních socialistů. Několik pacientů se prohlásilo vedoucími členy strany (třebaže jimi nepochybně nebyli) a od ostatních pacientů požadovali, aby se podřizovali jejich autoritě. Další udávali domnělé zrádce ve svém středu a volali po čistkách a odplatě. Franz Scheck, maniodepresivní zubař, se téměř každý den postavil na vrchol schodiště a prohlásil se *Führerem*, přičemž slavnostně přísahal pomstu ďáblům a Židům z oblasti vysokých financí, kteří připravují zkázu Německa, a při jedné příležitosti své poznámky zakončil tím, že se nenuceně vymočil na tváře přihlížejícího publika. Někteří pacienti dostali namláceno a přicházeli na jídlo s roztrženými rty a oteklymi obličejí, ale viníky nebylo možné určit. Kirsch podezřívával z účasti na násilí i pár zřízenců. Několikrát je musel pokárat za křik či nepřiměřené užití síly. Pokusil se odvolat nechvalně známého surovce Jochmanna, ale jeho zprávy řediteli, ve kterých žádal zásah, se nesetkaly s žádnou odezvou. Samotky se naplňovaly, dávky sedativ zdvojnásobovaly, ale noci přesto narušovaly výbuchy démonického křiku doprovázené hvízdáním a pískotem, které se rozléhaly budovou. Když teď ředitele sklátila chřipka a jeho zástupce byl upnutý na své inzulinové pokusy, ve vzduchu visel pocit rozkladu.

Uplynulo už něco přes týden a Kirsch stále ještě neslyšel nic dalšího o zranění sestry Ritterové ani o údajném napadení sestry Honigové. Začínal doufat, že problém odezněl, že ho přece jen nepropustí. Zatím nikomu o té překérní situaci neřekl, ani své rodině, ani Almě. Věděl, že by si dělali starosti. A k čemu by to bylo, kdyby se ukázalo, že si je dělali zbytečně?

Celý den strávil se svými případy, zaznamenával si, jaký udělali pokrok, pokud vůbec, a plánoval, jak bude reagovat. Hrozivá atmosféra ovlivnila všechny bez výjimky. Dokonce i jeho ochotnější pacienti se k němu chovali nedůvěřivě, jako by se před ním

zdráhali mluvit otevřeně. Stále dokola se přistihoval při tom, jak myslí na Einsteinovu dívku v jejím nemocničním lůžku. Byl by mohl uspíšit policejní vyšetřování, kdyby prozradil, co ví, mimo jiné její pravděpodobnou adresu kousek od Wörtherstrasse. Tím by se aspoň dala určit její totožnost. Ale jak by vysvětlil, že mu takové znalosti nejsou cizí? Co by o tom soudily noviny, nemluvě o jeho snoubence a její rodině? Nejednalo se o druh vědomostí, které by měl mít muž jeho postavení.

Přál si, aby se dívce paměť vrátila, a to brzy. Přál si – i když si to ještě nebyl ochotný přiznat –, aby si na něj vzpomněla. Ale i kdyby se to stalo, co pak? Co by se asi tak mohlo stát potom? Samozřejmě nic. Nic dobrého. Byl odborníkem, který se měl ženit. Svou budoucnost s Almuou měl podrobně naplánovanou. Dostal tak šanci k tomu začít něco nového, k rodinnému životu a dětem – to byly zdravé a jasné vyhlídky, které pročistí ústrojí jeho minulosti. Co dobrého mohla vedle toho přinést Einsteinova dívka, tato cizinka, jejíž neštěstí si náhodou našlo cestu do novin?

Nic pro něj neznamenala, ať už se svými vzpomínkami nebo bez nich: byla to iluzorní milenka, naprosto nehmotná – až na to, že když zavřel oči a začal na ni myslet, pocítil přitažlivost a touhu, jež se mu zdály hmotnější, naléhavější a skutečnější než cokoli jiného.

Z ženského oddělení ji přemístili do pokoje v horním patře budovy, s mřížemi na okně a se zamykatelnými dveřmi. To místo bylo vyhrazené pro velmi infekční pacienty nebo pro ty, které z jakéhokoli jiného důvodu považovali za riziko pro hladký chod nemocnice.

„Doktor Brenner si myslel, že to je to nejlepší řešení,“ vysvětlovala sestra, když Kirsche vedla dovnitř, „po tom všem, co se stalo. Stejně půjde brzy pryč.“

„Kam pryč?“

Sestra pokrčila rameny. „Podle doktora Brennera už nic dalšího udělat nemůžeme.“

Stěny pokrývala odlupující se šedá barva a vybledlé anatomické kresby. Nad lůžkem visel malý dřevěný krucifix ve starém květinovém věnci, seschlém a bezbarvém jako sláma. Do stropu byla zašroubovaná jediná žárovka. Chodbou se vzdalovaly kroky odcházející sestry.

Dívka na lůžku spala s hlavou odvrácenou ode dveří. Ostříhali jí vlasy. Vypadala díky tomu mladistvěji, jako uličnice, působila odlišným, bezpohlavním druhem krásy. Natrhnutý ret se téměř zahojil a podlitiny na obličejí splaskly, zbyly po nich jen stíny kolem lícnicích kostí a pod očima. Zdála se mu křehčí než kdy předtím.

Její zranění jsou drobná a odpovídají pádu. To tvrdil inspektor Hagen.

Kirsch se o krok přiblížil. Dívka náhle vyděšeně zalapala po dechu. Trhla sebou a zakroutila celým tělem, jako by se zoufale snažila vyprostit z pout. Zavzlykala a pak, stejně tak náhle, se znovu zklidnila.

Noční děsy, o těch věděl své. V poslední době, víceméně současně se Stoechrovým případem, se vrátily: strašlivé vidiny, které si během dne pamatoval jen stěží, ale které podle něj čekaly v záloze, až nastane noc. Začal zůstávat vzhůru stále do pozdějších hodin – četl si, pil, chodil po ulicích od baru k baru –, jen aby odložil chvíli, kdy by se mohly vrátit. Nejlepší

spánek, kdy člověk vůbec nic nevnímá, je spánek z naprostého vyčerpání.

Posadil se vedle lůžka a vzal dívku za ruku: byla hladká a měkká, nepatřila služebné ani tovární dělnici. Ani ji neměla poškrábanou, jen odřenou a trochu nateklou na zápěstí. Zkusil jí nahmatat puls a překvapilo ho, jak studená je. V místnosti bylo příliš velké chladno. S pláštěm si toho nevšiml. Posunul jí příkrývku výš a přeložil ji dívce pod bradou. Pak ji vzal znovu za ruku, podíval se na hodinky a začal počítat. Když zaregistroval rozechvělý tep, podivil se, jak doktor Brenner mohl dovolit, aby pacientce dávali injekce barbiturátů, ať už byly okolnosti jakékoli. Snadno jí mohly znovu navodit kóma. Už se nikdy nemusela probudit, mohla zemřít, aniž by se kdokoli dozvěděl, kým byla.

Na pažích měla modřiny. Žíly měla podrážděné cévkami – byly tmavé a výrazné, jako úponky útočícího nádoru.

Sedmdesát dva tepů za minutu: puls má trochu zrychlený, ale není to důvod k obavám. Znepokojivější je jeho nepravidelnost. Podíval se jí do tváře a uvědomil si, že víčka už nemá úplně zavřena. Za tmavými řasami byl mezi maličkými body odraženého světla vidět pohyb.

Víčka se jí zachvěla a pak otevřela.

„Dobrý večer,“ pozdravil ji.

Zprudka se posadila, oběma rukama si sáhla na ústa, rychle si ohmatala rty, zvnějšku i zevnitř, a prsty si strčila mezi zuby. Byla bez sebe hrůzou.

„To byl jen nějaký zlý sen,“ řekl Kirsch. „Tady už jste v bezpečí.“

Dala ruce z obličeje, podívala se na ně, potom na něj. Hledal v jejích očích náznak, že by ho snad poznávala, ale žádný tam nespatrił.

„Víte, kde jste?“

Ucukla od něj a přitáhla si příkrývku pod bradu.

„Jestli chcete tu knihu, přišel jste pozdě.“

„Pozdě?“

„Už ji nemám. Poslala jsem ji zpátky.“

„O jaké knize to mluvíte?“

Otevřela ústa, aby odpověděla, ale slova se jí zadržela v hrdle. Pomalu zavrtěla hlavou. „Jen se mi něco zdálo.“

„Jste si jistá?“

Neodpověděla. Pohledem zalétla k oknu, ve tváři teď měla prázdný výraz, začal se jí zmocňovat klid, který Kirsch často vídal u pacientů s demencí a ostatních v zajetí psychózy. Gravitační tah vnitřního světa v určitých stavech začal být nezvladatelný, zprohýbal geometrii vědomého myšlení, jeho přímký a pravé úhly. Vzpomínky běhaly v kruzích a nedokázaly dosáhnout cíle. Bez chronologického drilu přecházely na druhou stranu a vracely se stejnou cestou zpátky, narušovaly nezbytnou logiku příčiny a následku. Z přítomnosti přes poloviční přítomnost k absolutní nepřítomnosti, tak to chápal on – šílenství obecně: jako jakési odcházení. I milované osoby to tak cítily. Pacient zůstává tělesně přítomný, ale jeho mysl se vydala jinou cestou, po které za ním nikdo jiný, dokonce ani z jeho nejbližších, nemůže jít.

Musí ji znovu spojit s vnějším světem, přenést ji zpátky k přítomnému životu.

„Dovolte, abych se představil,“ začal. „Jmenuju se doktor Kirsch. Martin Kirsch. Pracuju v psychiatrické klinice Charité.“ Kývl hlavou k oknu. „Přes ulici.“

„Kirsch.“ Stále očima sledovala oblohu, která se teď za soumraku zbarvovala domodra. Z nemocnice za řinčení poplašných zvonků vyjížděla sanitka. „Nečekala jsem vás takového.“

„Vy jste mě čekala?“

„Jste v té knize. Myslela jsem si, že budete starší.“

Byla zcela zřejmě zmatená.

„Jednou jsme se krátce potkali,“ řekl. „Nepoznáváte mě?“

Zamračila se, polkla. „Přišla jsem o rozum?“

Kirsch znovu zachytil ten přízvuk: nebyl slovanský? Nebo odněkud víc na jihu – možná z Řecka, z Itálie?

„Samozřejmě že ne. Za daných okolností je přirozené, že jste trochu...“ Pátral po utišujícím termínu. „...dezorientovaná. Máte nějakou představu, jak jste se sem dostala?“

„V sanitce. Pamatuju si zvonky.“

„A předtím?“

„P-prý mě našli. V lese.“

„Ale to si nepamatujete?“

Zavrtěla hlavou. „Amnézie. Neříká se tomu tak?“

„Ztráta paměti, správně.“

Přikývla. „Mám amnézii.“ Když to vyslovila, zvedla bradu, jako by jí tyto konkrétní potíže přinesly určitou úlevu. „Dokážete mě vyléčit?“

Upřeně se na něj zadívala, s bystrým výrazem v očích.

„Jde o to...“ Upřímnost jejího pohledu ho vyvedla z rovnováhy. „Nejsem váš lékař. Nejste moje pacientka. Váš případ má na starosti doktor Brenner. Já byl jenom...“

Dívka se zamračila. „Jenom co?“

„Zvědavý.“

Kirsch si vzpomněl na reportéry venku a přál si, aby řekl něco jiného. Dívka se zadívala dolů na příkrývku. Prsty si nepřítomně přejela zepředu po krku.

„Musíte mít žízeň,“ hádal. „Nechcete trochu vody?“

Aniž by čekal na odpověď, odešel pro sklenici o patro níž. Ale když se vrátil, dívka měla zavřené oči. Do chladného vzduchu jí zpod pokrývky čouhalo jedno nepříkryté chodidlo. Kotník měla stále oteklý a za nehty zaschlou krev. Vzpomněl si, jak ji viděl poprvé, s nohou nataženou nad velkou černou kaluží v Grenadierstrasse a se smíchem na rtech, když zvířila vodu. Mířila na poštu s nějakým dopisem. Ale tím zamýšleným adresátem měl být kdo? Snad mileneček? Kde je v tom případě teď? A kde je ostatně její rodina? Proč si pro ni nikdo nepřišel? Jak to, že je sama?

Opatrně popotáhl příkrývku a zastrčil ji pod matraci. „Jen si zdřímněte,“ vyzval ji, ale ona už spala.

Doktora Brennera zastihl v anatomickém oddělení.

„Její amnézie je retrogradní. Pamatuje si na všechno, co se s ní dělo od doby, kdy se dostala z kómatu, včetně toho, co jí řekli zdravotníci dneska dopoledne. Ale není schopná vybavit si vzpomínky, které kómatu časově předcházejí. Když jsem se jí zeptal na minulost, nedokázala odpovědět.“

„Nebo se k tomu neměla,“ zamumlal doktor Brenner pod vousy,